

C O M O E D I A

Joannis Miltoni,

Viri clarissimi,

(Quæ agebatur in Arce *Ludensi*)

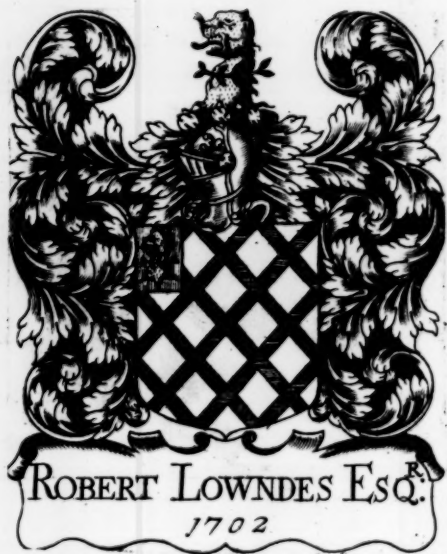
P A R A P H R A S T I C E

R E D D I T A.

A G U L I E L M O H O G Æ O.

L O N D I N I :
A N N O D O M I N I 1698.

ROBERT LOWNDES ESQ.

1702

A D

Virum Nobilissimum, Ingeniosissimumque,
Eruditione, Natalium Splendore, Virtute &
Humanitate Gentis & sæculi sui decus
& Ornamentum,

ROBERTUM HARLÆUM, *Armigerum.*

Vir Celeberrime,

QUoniam tu meam *Miltoniani*
Paradisi Paraphrasin, ju-
dicio tuo longe acutissi-
mo valde probasti, quod mihi
honori esse duco minimè con-
temptibili, Idcirco meam hanc
Miltonianæ Comœdiæ Paraphrasin
tibi dedicare, & sub nominis tui
patrocinio Typis committere
volui: quam ut benigne accep-

A 2

tare

Epistola Dedicatoria.

tare digneris etiam atque etiam
oro & obsecro: quod te factu-
rum spem mihi multa faciunt.
Primo innata tibi humanitas, qua
omnes notos atque ignotos pro-
sequeris; præterea, universalis
tuus in omne genus eruditionis
amor: omnes viri docti, omnes
quacunque bona arte expoliti
tibi grati sunt, eosque admirabili
benevolentia complecteris; &
quomodo aliter fieri potest?
Nam tu omnium bonarum arti-
um penetralia reserasti: Qui-
dam sunt una arte celebres, alii
alia, tu omni liberali eruditione
non es leviter solummodo tin-
ctus, sed penitus imbutus. Vari-
arum Linguarum peritia polles
admirabili: Philosophiæ, Histo-
riæ, Poeticæ, atque Oratoriæ
cogni-

Epistola Dedicatoria.

cognitione magnum nomen acquisivisti. Nec ingens literarum moles ingenium tuum longè acutissimum adobruit, nec minus aptum ad negotia & res gerendas efficit, sed prudentia & rerum politicarum scientia laudem non minus insignem es adeptus. Hoc facit, ut Parlamentum tibi in suam Societatem adscito, magnopere gratuletur, & gaudeat; ut cujus prudentia & peritia admirabili, in consiliis habendis multùm possit adjuvari. Hoc vero non parum laudibus tuis accumulandis conducit, quod in ipso juventutis quasi limine ad hanc ingentem gloriam pervenisti, nam adhuc juvenili admodum es ætate, quanquam multos senes eruditione & prudentia insignes longe præcel-
lis

Epistola Dedicatoria.

lis. Hæc mede te omnia affirmare posse, sine ulla adulationis suspicione omnibus, qui te norunt, manifestum est. Hinc etiam fit ut nomen tuum inter viros literatos, unguenti instar pretiosi odorem exhalet fragrantissimum. At me tanta humanitate & benignitate prosecutus es, ut hanc gratitudinis Publice testificandæ opportunitatem libenter amplectar. Quid ergo tibi precer, vir clarissime? Deus æternus te diu servet incolumem, & ad senectam longævam perducatur, & post vitam mortalem, immortalibus vitæ sempiternæ gaudiis coronet.

Vir Præclarissime,

Ego sum cliens & beneficiarius tuus,

GVLIELMVS HOGÆVS.

A D

Nobilissimum Virum, eruditione ac vir-
tute celeberrimum,

ROBERTUM HARLÆUM, *Armigerum.*

Ἐγκωμιάσιμον.

VIR præclare, tuas numero comprehendere laudes
Si possem, Lybici guttas numerare profundi
Possem, & in æthereo radiantia sydera Cælo.
Sed tamen omnino nuuc obmutescere, famam
Exultans celebrare tuam, mea musa recusat,
Inferiusque licet miris tibi dicere Carmen
Gestit ovans, latèque tuum diffundere nomen.
Mentis acumen inest tibi tantum, & flamma vigorque
Ingenii, ætherio magis ut demissus Olympo
Tu videre, hominum fragili quam semine cretus.
Quicquid Aristoteles, Xenophon, Plato, Zeno, Cleanthes,
Philosophique alii per tot jam sæcula clari
Immensis doctore libris, quod continet ingens
Ilias, & dubiam æneis facientia palmam
Grandia verba sonans, Cicero quodcunque vigoris,
Quod virtutis habent Demosthenis ora profundi,
Omnia tu ingenii comprehendis acumine vasti,
Omnibus his meritis majorem laude coronam.

Nam

Nam quaecunque alios ornârunt singula, laudes
Juncta tuas cumulant, teque hæc simul omnia certant
Muneribus decorare suis, te, stirpis avitæ
Præclarum, Patriæque decus, mundi que splendorem.
Neve sit hæc ingens hominum tua gloria cuiquam
Invidiosa, animi præstas candore benigni.
Lenis enim es miseris, & opum tu largus egenis,
Et visu facilis, dictûque affabilis ulli.
Nec Natura suas quanquam tibi sorsque benigne
Et virtus cumulârit opes, inflata tumescunt
Corda, supercilio nec tu inferiora superbo
Despicis, aut inopem fastosa fronte clientem
Rejicis, hinc pariter procures te & vulgus adorant,
Et latè ambrosium tua fama effundit odorem.
Nec minima hæc laudum est, quod in ipso flore juventæ
Virtutum hoc pulchro radias diademate cinctus,
Claraque decrepitæ cedit tibi fama senectæ,
Quid precer ergo tibi, juvenis preclare, Britannæ
Nobilitatis honos, & nostri gloria sæcli,
Pieridum patrone, decus, tutela, voluptas?
Tempora Nestoræ superet tua vita senectæ,
Mente polum post fata colas, & nomine terram,
Vivat ut usque tuæ per postera sæcula famæ
Gloria, & altivolis petat aurea sydera pennis.

Libenter obtulit,

Gul. Hogæus.

Comœdia

Comœdia Miltoni

Παράθεσις.

*Prima Scena detegit Sylvam solitariam,
Spiritus concomitans descendit, vel in-
trat.*

R Egale limen ante sydereæ domus,
Jovis beati spendidam sedem incolo,
Ubi simul illi morte vacui Spiritus
Puro creati ex aëre vigent, & domos
Tenent perennes ; blanda ubi tranquillitas
Æthram serenat a procellis liberam
Regnis in altis, in supernis sedibus,
Fumo ac tumultu diffitis hujus loci,
Quam vana gens mortalium terram vocant,
Quos curæ inanes prægravant, & turbidis
Circumtonant hinc inde cogitatibus :
Magno labore dum student vitæ brevis
Proferre filum, morti & instanti moras
Objicere quantas fatum ineluctabile,
Et lege dura fixa fert necessitas :
Sed sempiternam mente vana negligunt
Isti coronam, quam suis fidelibus
Dat Asseclis præclara virtus, quam brevem
Vitam perenni mutat ævo pallidæ
Manus severa mortis, & sublimibus
Locat Deorum in arcibus cœlestium.

B

Sed

Sed inter hominum fragilium stirpem tamen,
 Sunt qui beata dirigunt iter via :
 Justis & illam dexterisprehendere
 Clavem laborant auream, quæ regias
 Aeternitatis explicat vastæ fores.
 Legatus his advenio, in horum gratiam,
 Hos nunc amictus dignor ambrosios soli
 A sole adusti sordidis vaporibus,
 Contaminare ; sed quod instat interim
 Agamus : Alti qui lacunis imperat
 Salsis profundi, & quicquid usquam fluminum
 Cursu per orbem prosluit reciproco,
 Huic ille sortem adjecit imperio alteram
 Inter superni regna & inferi jovis,
 Dominari in omnes insulas, quas undique
 Æquoreus ambit fluctus ; hæc ceu plurima
 Pretiosa campis gemmula in liquentibus
 Dispersa, nudos horridi Oceani sinus
 Decore pingunt fulgido. Quas per vices
 Varie regendas ille vectigalibus
 Divis subinde tradit, & diademate
 Picto smaragdis dat caput circumdare, &
 Parvos tridentes quaterere regali manu.
 At insularum hanc maximamque & optimam
 Quascunque refluis ambit æquor fluctibus,
 Hanc ille divis possidendam cæruleis
 Indulget. Omnis hæc regio quæ subjacet
 Phæbo cadenti littus in Tartessum,
 Paret viro prænobili, Heroum fato
 De stirpe, & ampla prædito potentia,
 Hanc ille gentem ut legibus coerceat,
 Gentem vetustam, bellicaque gloria
 Superbientem : hic alta proles illius
 Luxu educata regio, aecedunt, suo

Ut dignitatem gaudeant novam Patri
 Sceptrumque nuper traditum : Sed tramites
 Per devios, per nemoris anfractus vago
 Errore gressus dirigunt, per horridos
 Sylvæ recessus, fronte quæ umbrosa minax,
 Tristes ruinas hospiti denunciat.
 Et hic eorum exponitur periculis
 Puerilis ætas ; iussa sed magni jovis
 Huc me impulerunt celeriter descendere,
 Hostili ut hos ab impetu & periculi
 Quodcunque cæci est, sospites perducerem.
 Attende quare ; namque narrabo tibi,
 Quod ante nullæ prodiderunt fabulæ,
 Cantusve, priscis quos vetusti sæculis
 Fudere Bardi, aut sæculis recentibus,
 Regali in aula, aut antra per Sylvestria.
Bacchus, rubenti primitus qui uvæ sinu
 Vini venenum dulce quondam expresserat,
 Versis marina in monstra Tuscis navitis,
 Tyrrhena fulcans littora, ventorum impetu
 Abreptus est Circes remptam in insulam
 Cui Solis almi ignata Circe filia est ?
 (Medicata cujus quisquis hominum pocula,
 Admovit ori, protinus formæ decor
 Vanescit illi, & vultus alta in sydera,
 Erectus, heu ! sædam in suam convertitur
 Terræ incubantem.) Hæc Nympha, cinctum illius,
 Vincum Corymbis, vividum & vultus decus
 Fixis ocellis quæ videbat, antequam
 Digressus inde est, peperit illi filium
 Similem parentis utriusque, sed suam
 Vivaciore expressit ille imagine
 Matrem. Ergo primis usque ab incunabulis
 Blandè educavit, atque Commum nomine

Hunc nuncupavit : qui juvenæ ut attigit
 Virile robur, rura postquam Celtica,
 Nec non Ibera rura perlustraverat,
 Tandem hujus umbras nemoris intrat, hic manet
 Sylvæ in tenebris abditus densissimis.
 Suisque matrem vincit artibus suam,
 Lassoque cuivis hospiti offert blandulus
 Laticem rubentem poculo in chrystallino,
 Refrigerandum ad Solis ardorem gravis,
 Mox hunc liquorem cum labellis admovent,
 (Gustare multos avida concitat sitis)
 Hic potus intra viscera ut receptus est,
 Humanus ille vultus, illa vivida
 Imago divûm protinus convertitur,
 Ursæ voracis, aut rapacis in lupi
 Vultum, aut ferocis tigridis, vel sordidi
 Porci, cap iuve preminente barbula
 Superbientis, cæteris manentibus,
 Ut ante, membris ; neve tantæ quidpiam
 Desit ruinæ, nesciunt ipsi suam
 Deformitatem, seque vani jactitant
 Majore formæ gratiâ præcellere.
 Et nunc propinquos, liberos, & conjuges
 Oblivionis obrunt voragine,
 Czno in profundo ut sordidæ libidinis
 Sese volutent. Ergo maximo jovi
 Si quando carus quispiam hæc per avia
 Horrore plena graditur ambiguo pede,
 Repente tanquam fulgurantis syderis
 Scintilla, cælis devolo, huic ut sospiti
 Periculosa dirigam gressus via.
 Ut nunc : Sed hæc ætherea vestis, Iridis
 Contexta filis tota multicoloribus,
 Primum exuenda est : atque pastoris mihi

Amictus atque vultus induendus est,
 Pastoris, hujus servituti qui domus
 Addictus est, blandæque novit tibiæ
 Canore, dulci vocis & modulamine
 Sedare ventorum obstrepentum murmura,
 Stridentia & motantibus cacumina
 Altum imperare quercubus silentium.
 Monstrorum at ecce turpium vestigia,
 Propinqua nostris auribus nunc insonant,
 Nunc tempus & res me jubent vanescere.

Comus ingreditur una manu virgam tenens medicatam, & altera vitrum, & una cum illo multitudo monstrorum, capitibus, Variis ferarum generibus similium, Cætera virorum & sæminarum instar habentium, cum vestibus resplendentibus. Intrant cum tumultuoso & incondito strepitu, faces in manibus habentes.

Comus. En jam stella nitens, oves
 Pastorem stabulis cogere quæ jubet,
 Cœli culmina possidet.
 Et Phœbus roseum qui revocat diem,
 Currum immerfit Atlantici
 Undis Oceani, & Cimmerium in polum,
 Lustrans Antipodum domos,
 Protendens radios dirigit aureos.
 Eoam & celeri rota
 Jam rursus properat visere regiam.
 Salvete interea dulcia gaudia
 Lautæ & mensæ, fremens atque ululatibus
 Noctis per mediæ triste silentium.

Jucund

Jucundique chori & mobilitas levis,
 Saltantes satyros arte supervolans,
 Nunc vincite novis tempora floribus,
 Perfusumque caput fragret odoribus.
 Multa & gutta meri de madidis comis
 Destillet medios largiter in sinus.
 Nunc lectum petijt luctificus rigor,
 Et cum consiliis asperitas suis,
 Et canum senium & sæva severitas
 Incessens trucibus crimina jurgiis
 Nunc torpore gravi languida dormiunt.
 Nos, quos flamma magis vivida concitat,
 Vitam syderibus ducimus æmulam,
 Menfes & spatium quæ simul annum
 Per noctem assiduis cursibus integrant.
 Exultatque mare & cæruleas maris,
 Undas quæ bifido tramite dividunt,
 Gentes squamigeræ & lumina Cynthia
 Ad nocturna agitant caudam, agitant caput,
 Et lætæ æquoreis exsiliunt vadis,
 Nutricum tenus, & rursus in æquora
 Merguntur celeres, & mare vitreum
 Acceptum patulis naribus egerunt.
 Et per arenas littoris aridas,
 Saltant alacres Nereidum greges.
 Ad fontes aut fluminis undam
 Tectæ nitidis undique floribus,
 Pulchræ Naiades jocis
 Lunæ tempora lætis peragunt.
 Quid cum nocte tibi somne negotii?
 Somno gaudia quæ capiunt magis,
 Secum nox jucunda reducit.
 Nunc Venus aurea vigilat, blandum
 Nunc vigilare impellit amorem.

Nil

Nil nisi clari infida diei,
Lux peccata & crimina prodit,
Quæ nigrantibus hisce sub umbris
Clausa teguntur.

Salve nigra oblecta laverna,
Nocturni dea conscia lusus,
Blanda cotyto cui per mediæ
Lunæ arcana silentia tædæ
Ardent, & funalia noctem
Lucida vincunt.

O dea Mystica ; quam non unquam
Invocat ullus, nisi pestiferi
More draconis quando stygia
Caligo ore profundo densas
Tenebras evomit, & facit unam
Toto ex æris orbe lituram.
Siste nigrum, dea lurida, currum,
In quo tu Hecate juncta triformi,
Resides, & nos tibi devotos
Mystras Vultu respice amico
Donec cuncta Peregimus illa,
Quæ tibi debita, nil sit omissum.
Donec garrula regni Eoi
Incola rursus Aurora recurrens,
Indo in Cardine Vultum ostendat,
Vix dum Vitreo emersa cubili :
Nostraque soli facta loquaci,
Nunc bene tenebris tecta revelet.
Nunc dextris conjungite dextras,
Nunc læto pede plaudite terram,
Atque leves celebrate choræas.
Silete, strepitum inconditum compescite.
Nam discrepantis audio sonitum pedis,
Castique motum non procul vestigii.

MOX

Mox ergo vestras in latebras currite,
 Sive his cavernis, sive in umbris arborum,
 Latere cordi est : Neve multitudine
 Absterreatis hospitem : Certissime
 Virgo pudica (sic enim artibus meis
 Remota cerno) noctis atræ curribus
 Præoccupata devios trahit pedes
 Formidolosis hujus in recessibus
Sylvæ pererrans : Ergo Philtra & inferas
 Tentare fraudes tempus est : Spatio brevi
 Tot ipse pulchris pecoribus mox affluam,
 Matrem quot ante voce dissona meam
 Circumstrepebant, solis almi filiam.
 Sic spongiosum namque magicis aërem
 Ego susurris inficio, queis lumina
 Depravo vanis occupans ludibriis,
 Imaginesque objecto falsas, ne loci
 Perplexæ forsan vastitas, & vestium
 Horror mearum virgini formidinem
 Incutiat, & formido suspicax fugam
 Suadere possit : Neutiquam rebus meis
 Hoc convenire aut commodare cum sciam.
 Benignitatis jactitans me nomine,
 Et expolita oratione gloriam
 Humanitatis aucupans, imagine
 Sub falsa honesti simplices capio viros,
 Laqueoque captos teneo. Simulac virginis
 Hic magicus oculos pulvis occupaverit,
 Huic innocens, videbor esse villicus,
 Et quid negoti tractet hic, fors audiam,
 Sed en propinquat, tempus est secedere.

Heroïna

• *Heroïna Intrat.*

Hac insonabat strepitus, aurem ni meam
 Imago vana fallit, hanc ducem sequor;
 Necesse nunc est : Strepitus hic convivii
 Est visus instar ebriosi, legibus
 Soluta cum bacchatur helluatio,
 Quam multiformi tibiæ vento excitant,
 Aut fistularum dulce sibilantium
 Læti sonores, & jocis accommodi
 Illiteratis rusticorum in cœtibus;
 Inconditis cum Pana laudant motibus
 Distenta propter horrea, & sætos greges,
 Divosque inepto more celebrant. Horum ego
 Haud ebriosæ nunc libens insanïæ
 Occurrerem : sed quomodo incertos pedes
 Per cæca densi nemoris avia dirigam
 Aliunde ? Fratres quando longinquæ viæ
 Lento labore languidam me viderant,
 Harum sub amplis fraxinorum umbraculis
 Noctem volentes ducere, hinc Vestigia
 Ad proximum tulere dumetum, suis
 Objectum ocellis, ut mihi decerperent
 Baccas, vel aliud siquid usquam fructuum
 Refrigerantum sufficit benignitas
 Sylvæ hospitalis; tunc ab ijs relicta sum,
 Subalbicanti cum caput circumdatus
 Vesper galero, & tetrici votarii
 Indutus instar, ultima emicuit rota
 Phœbi ruentis æquor in Tartessium.
 Sed quo resistent nunc loco, aut quæ occasio
 Reditum moretur, dubia mentis hæreo.

Illorum opinor tramite à recto pedes
 Incogitantes longus error abstulit
 Et per viarum incerta gressus devios
 Caligo vespertina furtim abduxat.
 O invida, O furtiva nox, quid cogeret
 Te, nisi maligna es machinatrix, hæc nigra.
 Stellas lucerna fulgidas abscondere,
 Natura quas suspendit alto in æthere,
 Et sempiterno implevit harum lampadas
 Oleo, ut viator nocte sera, semita
 Incerta oberrans atque solitarius
 Seducta possit dirigere vestigia ?
 Hic ille locus est, quantum ego nunc auguror,
 Unde ille strepitus gravis & helluatio
 Insonuit, & nostram per aurem increbuit.
 Tantum tenebras interim & caliginem
 Deprendo nudam. Hoc esse quidnam existimem?
 Phantasmata animo mille se ingerunt meo,
 Umbræ advocantes, atque tenues gestibus
 Vitæ indicantes quid velint, & aere
 Linguae creatæ, nuncupantes nomina
 Hominum in arenis aridis, in littore
 Nudo, atque vastis nemoris in recessibus..
 Hi cogitatus forte possunt paululum
 Turbare, sed non obrutam percellere
 Mentem beatis præditam virtutibus,
 Servilis expers quæ metus obambulat,
 Tutante semper conscientia bona,
 Victrix in hospes quæ superbos irruit:
 O salve ocellis luce purioribus
 Fides refulgens, salve & alma spes manus
 Habens nivales, tuque, vectus aureis
 Per inane Pennis qui libraris, aliger
 Demisse turmis coelitur, & libidinis

Domitrix,

Domitrix, notata labe nulla castitas,
 Vos nunc ob oculos cerno versari meos:
 Illumque credo, qui bonorum est omnium
 Summum, optimumque & maximum, cui subdita
 Mala cuncta sunt serviliterque obediunt,
 Iræque fiunt vindicis satellites
 Emancipati, fulgurantem regia
 Custodem ab alta, occasio si posceret,
 Tracturum, ut ejus vita præsidio mea,
 Et virginalis muniatur castitas.
 Fallor? tenebris septa ab extima sui
 An parte nubes explicat partem alteram,
 Argenteoque noctem adornat vellere?
 Non fallor, ecce septa tenebris extima
 A parte nubes explicat partem alteram,
 Argenteoque noctem adornat vellere.
 Crepusculisque obumbrat hæc sublustribus
 Perplexæ sylvæ brachia, haud fratres queo
 Vastis remotos assequi clamoribus,
 Sed quantacunque viribus vox sufficit,
 Experiar hanc per aërem diffundere
 Late patentem, namque me nunc incitant
 Novo vigore recreati spiritus,
 Et forsân illi non procul sunt diffiti.

O D E.

O Prima Nymphas inter amabiles,
 Echo, loquaci sub scopulo latens,
 Ad marginem tardi virentem,
 Multivago, fluvii, recurfu.
 Interque valles undique floribus
 Latè nitentes multicoloribus,
 Qua blanda te sub teste serum
 Nocte iterat philomela questum.
 Quo nunc sub antro, quo nemorum avio
 Clausi teguntur nobile par virum,
 Qui fronte Narcissum decora,
 Et nitidis referunt ocellis?
 Hos in cavernâ floribus obsitâ
 Si condidisti, dic agedum mihi,
 Reciproci Regina dulcis
 Colloquii, & refera latebras;
 O pulchra sphaeræ filia, lucidis
 Obliqua pictæ mænia flammulis,
 Sic astra scandas, universi
 Sic choreis resones Olympi.

Com. An ulla terræ scæmina è fragili luto
 Formata, tales ore divino sonos
 Effundit? illo sacrosanctum in pectore
 Quiddam latere sentio, atque vocibus
 Per aërem sonantibus præsentiam
 Intus latentem prodere: O quam suaviter
 Vacuo volabant illa vocum carmina

Jucunda

Jucunda cœlo, vecta pennato gradu
 Alti per umbram concavam silentii.
 Pennaque cum demissiore devolant,
 Atræ tenebras noctis adeo emolliunt,
 Ut dulce blandiantur atque arrideant.
 Circem parentem cum tribus sirenibus
 Pulchras canentem audiveram inter Naiadas,
 Herbas nocentes, & venena dum legunt :
 Hæ, dum caneant, pectora audientium
 Captiva vinclis attrahunt aheneis,
 Et gaudiis irretiunt cælestibus,
 Flet. scylla, & undis imperat silentium
 Latrantibus : dulci Charybdis murmure
 Applaudit horum cantibus : Sed hæ tamen
 Torpore sensus alligabant obrutos,
 Dulcique captos traxerant infania.
 Sed tam sacrata, tamque vera gaudia,
 Tantamque vigilis antè certitudinem
 Beatitudinis auribus non hauseram,
 Hanc ergo compellabo : fiet hæc mihi
 Regina : Salve exoticum miraculum,
 His neutiquam sylvis creata in asperis
 Nisi diva tu sis, rusticum sacrarium
 Cum Pane sylvanoque nemorali colens,
 Nebulam & nocentem cantibus felicibus
 Procul repellens, nemoris hujus brachia
 Ne lædat altum in ætherem assurgentia.

Her. Amice Pastor, vana sunt præconia,
 Cum negligentes frustra in aures involant ;
 Non me cupido gloriæ, sed aspera
 Fortuna, comites nuper abjunctos mihi
 Dum quæro, blandam me excitare compulsi
 Echo, virenti ut reddat è cubiculo
 Voces, & animum relevet alloquio meum.

Co. Qui casus O Matrona te prædatus est,
Et dulcibus te avulsit à sodalibus?

Her. Opaca nox densis tenebris obsita,
Umbrosi & hujus dubia Labyrinthi via.

Co. Itane à propinquis ducibus error abstulit?

Her. Fessam reliquere in virenti cespite.

Co. Dolone, an ira perciti, aut quid impulit?

Her. In valle dulcem ut fontis undam quærent,
Refrigerandum ad servidi æstum syderis.

Co. Ergo obviam periculis, & nemine
Comitante te, formosa, sic reliquerant?

Her. Tantummodo suere bini, & hi suum
Properare reditum destinarunt illico.

Co. Nox forsitan ingruens præoccupaverat.

Her. Quam facile nostrum obtingit infortunium?

Co. Hos ne esse credis perditos? nec te facit
Hæc sola præsens anxiam necessitas?

Her. Hæc sola præsens anxiam necessitas
Me reddit, ac si prorsus essent perdit.

Co. Primæne mentum sparsi erant lanugine, an
Virilis attigere culmen roboris?

Her. Heben labellis retulere lævibus.

Co. Tali videbam præditos formâ duos,
Dum bos labore fessus, & liber jugo
Linquebat arva, & amputator graminis
Cænando vires recreat at languidas.
Illos videbam sub virenti vinea,
Perplexa cujus brachia se diffuderant,
Perseperantque collis istius latus.
Illic recoctos sole maturo rubros
Jucunda carpunt spolia botros, dulcium
Ortos tenellâ à vitium propagine.
Stantes adornat major humano decor.

Imaginosum hoc esse visum credidi,
 Quorundam in altis nubibus de gentium
 Inter colores Iridis. Mentem itupor
 Meam occupat, supplexque adoro transiens;
 Hos invenire si paras, æquè arduum
 Tentas laborem, ac Cœli in alta sydera
 Si quæreres viam ducentem. *Her.* Villice
 Humane, quo me conseram illuc tramite?

Co. Dumeto ab hoc in occidentem tenditur.

Her. Vix est, opinor, tam peritus omnium
 Ullus viarum, amice pastor, ut queat
 Errantem ad illos hospitem deducere,
 Stellis maligna hac luce scintillantibus,
 Nisi usitatâ dirigat gressus via.

Co. Mihi cuncta Sylvæ nota solitariae
 Dumeta, calles & virentes undique,
 Umbrisque valles obsitæ densissimis.
 Et quicquid hinc & inde Lympharum suas
 Convolvit undas prata per virentia.
 Quotidiana hæc ambulacra sunt mihi,
 Hæc pristina est vicinia: Hoc si limite
 Tui tenentur forte comites, hoc mihi
 Notescet, ante prævia auroræ caput
 Quam stella tollat, ante stramine obsito
 Quam de tugurio Alauda surgat: Sin minus,
 Matrona, si vis, humilis hospitium casæ
 Duce me subibis, humilis at fidæ tamen,
 In qua quietem tibi licebit carpere,
 Tutam atque nullis obviam periculis,
 Dum certiora noveris. *Her.* Fidem tibi,
 Benigne pastor, habeo, nec sperno tuam
 Humanitatem, quæ reperta est sæpius
 Parvo in tugurio pauperum, quam splendidis
 Ostroque tectis principum in palatiis,

Aulisque

Aulique regum ; quanquam ibidem nomine
 Primum illa certo est nuncupata, & illius
 Hodięque vana imago ibidem obambulat.
 Nec ego, meos quocunque gressus dirigam,
 Pars ulla vastę possit esse intuitor
 Sylvę, aut tremendis pronior periculis,
 Aut anxie proclivior formidini,
 Quam quos pererro nunc locos : hinc quolibet
 Conferre me cur dubito ? Providentia
 Cęlestis in me respice, atque casibus
 Vires adęqua. Pastor ito prę, sequar.

Duo Fratres.

Frat. Sen. Vultus tenebris languidos educite
 Stellę deciorę, & tu bicornis syderum
 Regina, precibus supplicantis hospitis
 Aures benignas quę soles advertere,
 Caliginosa ę nube pallentem precor
 Expromē faciem, & pelle recidivum Chaos,
 Geminata in his quod nocte dominatur locis,
 Umbris opacis & tenebris horridis.
 Sin atra vestras cohibet umbra lampadas,
 Fax aliqua saltem facta de picis unguine,
 Aut bestiarum facta de pinguedine
 Candela, luteę lumen ę tecto casę
 Protendat huc, errantibusque affulgeat.
 Illa cynosurę aut matris arcadicę vice,
 Nos diriget. *Fra. Jun.* Sin omne lumen undique
 Nunc obstruatur, saltem in aures involet,
 E viminali clamitans pręsepio
 Balantium grex, Pastor aut arundinem
 In multiformes ore dividat sonos,
 Aut sibilanti variet auram fistula.

Crifate vel conjugibus alatis forum
 Galle occinas nunc blandi amoris indicem,
 Villa è propinqua : quiddam & hoc folatii
 Afferret hoc in carcere umbrofo, nigris
 Septo tenebris aureum fugantibus
 Phœbi nitorem : noſtra at inælix ſoror
 Quo Virginales conſulit nuper pedes?
 Heu quem pererrat nunc locum? quo tegmine
 Vitat pruinæ decidentis frigora,
 Lappas tenaces inter & mucronibus
 Spinæ acutis obſitas? forſan ſuum
 In colle gelido feſſa depoſuit caput,
 Aut nigrum in ulmi corticem ſomno gravis
 Cervix recumbit, corde curis anxio.
 Forſan timorum mille monſtra ſomniat,
 Mentemque vanis uritur terroribus.
 Aut fortè dum nos loquimur, heu! diram famis
 Atrocitatem patitur aut libididis.

Fra. Sen. Compelſce curas frater, ubi mens anxia
 Spes pendet inter & metus, cur luridam
 Tibi ipſe tute fabricas formidinem?
 Sed eſſe vera finge, quæ jam ſuggerit,
 Timor, dolorum sæpe inanium faber:
 Dum permanent incognita, horam lugubrem
 Præoccupare quæ jubet neceſſitas,
 Et ſponte rebus obviam ire, quas fugis?
 At falſa menti ſi creant inſomnia
 Vanos timores, quam dolenda inſania eſt,
 Vexare ſpectris ſemet ipſum ludicris?
 Tam caſſa noſtra non ſoror virtutibus
 Videtur eſſe, & intimâ dulcedine
 Et pace, bonitas alma quam creat parens,
 Ut lux ab oculis, at que ſtrepitus auribus
 (Dum, ut ſpero, ſævis longè abeſt periculis)

Procul remotus verterent constantiam,
 Animi, indecoris usque ad hunc semper diem
 Impervii tumultibus. Phœbi licet
 Phœbesque vastis fulgor Oceani vadis
 Submergerentur, ipsa per se cerneret
 Præclara virtus recti & æqui tramitem,
 Vitæque rectrix atque dux prudentia
 Dulcem requirit sæpe solitudinem,
 Ejusque nutrix blanda, contemplatio
 Pennis decorem, & robur alis vividum
 Hic subministrat, antea in consortio
 Horrentibusque viriumque expertibus.
 Cui pectus intra fulgor illustris micat,
 Centro insidere possit, atque cernere
 Alnum tenebris lumen in densissimis.
 Sed ille mentis nocte qui male consciæ
 Obsessus est, meridiano in lumine
 Nigra obvolutus cæcitate oberrat, &
 Caliginosum sibi fit ipse ergastulum.

Fra. Jun. Profunda Sylvis apta cegitatio est,
 Solisque sese oblêctat in recessibus,
 Procul hominum, procul boum vestigiis.
 Et, ceu verendo sedeat in prætorio,
 Omni vacat formidine. Solitarium
 Virum comatis nemoris in recessibus,
 An veste vili quispiam nudaverit?
 Aut illi inemptas, corna vel baccas, dapes,
 Aut supplices auferre sustinet globos?
 Ullâve canam injurâ laceßere
 Ejus senectam? at Pulchritudo amabilis,
 Hesperia sicut arbor auro ardentibus
 Gravata pomis, indiget custodia
 Vigili draconis, nescii succumbere

Somno, ut tuatur illius fructum undique, &
 Incontinentes arceat procul manus.
 Citius avari divitis gazas, gravi
 Tellure pressas, atque Phœbo impervias
 Effoderis, positasque sub dio trucidis
 Juxta latronis latibulum, tutas tamen
 Has esse mihi persuaseris, quam credere
 Solam puellam liberam a periculis
 Per hanc tremendam solitudinem, suos
 Ferre & referre errore gressus pervago,
 Tot cum timores hinc & hinc circumstrepant.
 Non umbra opaca noctis atræ, non loci
 Me solitudo vasta reddit anxium.
 Eventa vero tristitia imminetia
 Utrique, causas mihi timendi suggerunt.
 Ne nostra, nullo opem ferente, jam soror
 Rapacitati occurrat aut libidini.

Fra. Sen. Non adeo ab omni immunis est formidine
 Germana nostra, & libera à periculis,
 Ut non timendi causa sit. Sed interim
 Dum spes timorque alternus ambiguus volat
 Utrimque pennis, spem bonam amplector libens,
 Et suspicacem, quam licet, formidinem
 Expello: nostra non soror custodia
 Est prorsus omni destituta: roboris
 Intrus latentis nititur fulcimine,
 Cujus memoria te fugit. *Fr. Jun.* Quo robore,
 Nisi sempiterno cœlitum subnititur?

Fra. Sen. Cœleste robur ejus est; nam cœlitus
 Datum est, sed illud nuncupare proprium
 Hæc jure possit: Castitas est castitas
 Mi Frater; hanc quæcunque verè possidet,
 Munita ferro est, utque Nympha spiculis
 Armata acutis nemora per sylvestria

Tuto ambulat per prata solitaria,
 Infamiumque montium cacumina,
 Viduasque arenas aridas cultoribus,
 Ubi vel latrones, atque sanguinarios
 Imago vultus tam sacri sicarios,
 Tanta obrutos confunderet reverentia,
 Ut virginalis tuta abiret puritas.
 Per telqua, vastam perque solitudinem,
 Et antra densis undique umbris obsita
 Transire majestate vultus unicâ
 Munita possit, si modo foedissima
 Non blandiatur sibimet arrogantia.
 Sunt qui putant nil nocte sera obambulans,
 Nigris in umbris, aut in igne erratili
 Limosa circum stagna, vel voragines
 Altas paludum, sive nocturnam strygem,
 Seu spiritum, qui nescius quiescere
 Post fata, magicis contineri vinculis
 Nequit, vel umbram luridam, aut saganam nigram
 Intaminatæ vim nocendi virginis
 Habere minimam puritati. An creditis?
 An docta testis advocanda Græcia est,
 Antiqua mater atque nutrix artium,
 Quam fortibus firmetur armis castitas?
 Hinc illa, nunquam flore virgineo vacans,
 Assumpsit arcus & pharetram Delia,
 Regina sylvæ cum sagittis aureis,
 Queis illa lyncem mille distinctam notis,
 Queis & leæne perdomat rabiem trucis,
 Ridetque blandi spiculum cupidinis.
 Quam comminantem fronte tristi, exhorruit
 Propago divûm pariter atque hominum genus,
 Dum jura Sylvas inter umbrosas dabat.

Quid

Quid tu Minervæ pectori circumdatum
 Clypeum, tremendum Gorgonis diræ caput,
 Septum anguibus fuisse credis, quo suos
 In marmor hostes virgo Bellatrix dedit,
 Et sempiterno congelavit frigore ?
 Hac indicata castitas est fabulâ,
 Vultus severâ quæ sui reverentiâ
 Libidinosam reprimat violentiam.
 Tam grata diis est pura labe castitas,
 Ut hac amictam virginem pedissequi
 Mille insequantur angeli ; ut procul scelus
 Dirum repellant : perque noctem insomniis
 Illi profunda detegunt mysteria
 Sermone, crassis auribus non pervio.
 Donec frequenti cœlitum assuetudine
 Jam forma radiis fulgeat cœlestibus
 Externa, mentis tam sacræ sacrarium
 Immune labis, aque id ipsum per gradus.
 Mortem relinquat, incolæ consortio
 Tam sacrosanctæ versa & incolæ suæ
 Naturam eandem sumat : at libidini
 Patente porta vultibusque & vocibus
 Et gestibus pudore nudis : Sed tamen
 Actu impudico januam latissimam
 Ad intimas pandente partes ; impium
 Animam venenat corporis contagium.
 Brutamque reddit usque & usque primulâ
 Nudata donec exuatur gloriâ.
 Tales tenebris obsitæ densissimis
 Umbræ videntur horridæ, intra phornices
 Dum delitescunt fortè subterraneos,
 Nupérve factis dum sepulchris assident,
 Et corpus avulsum dolent, cui vinculo
 Connexæ amoris illæ erant arctissimo.

Fra.

Fra. Jun. O Philosophia cælitus homini data,
 Quot illecebris affluvis ? quanto tui
 Amore mentes illicis ? dulcedine
 Tua Vox abundat mellea : haud duro strepis
 Stridore, sicut vulgus ignarum autumat,
 Sed ipsum adæquas suavitate Apollinem.
 Tu pascis animos ferculis lautissimis,
 Non cruditati obnoxiiis. *Fra. Sen.* Tace, meas
 Procul excitatum murmur aures attigit,
 Rumpitque noctis luridæ silentium.

Fra. Jun. Idem meas & murmur aures attigit.
 Quid tibi videtur illud esse ? *Fra. Sen.* Forſitan
 Quidam viator more nostro oppressus est
 Subito recurſu noctis, aut repetit domum
 Frondator, ut labore feſſum recreet
 Cibo & ſopore corpus, aut forſan ſuis
 Latro ſceleſtus ſigna dat ſodalibus,
 Et voce certam adeſſe prædam nunciat.

Fra. Jun. Superna cuſtodite cæli numina
 Noſtram ſororem, en iterum & iterum perſonat
 Vox, & propinquat. Stringere enſem tempus eſt
 Subire promptis aleam certaminis.

Fra. Sen. Clamore vaſto noctis umbras luridæ
 Diverberabo : ſi benigno pectore
 Accedit ad nos, gratus eſt ; ſin ſecius,
 Cauſæ æquitas & cura cælitum ſimul
 Inſtantibus nos eximent periculis.

Spiritus concomitans, amiſſum Paſtorali indutus.

Mihi videtur iſta vociferatio
 Nota eſſe. Quiſnam eſ ? fare, ne nimium tamen
 Nunc appropinqua, aut enſe vulneraberis,
 Et ferri acuti tu rigorem ſenties.

Spir.

Spir. Tuâne illa vox, O prima nostri principis
Propago? Quæso effare rursus, ut sciam.

Fra. Jun. O frater, ille est, ille cui noster parens
Custodienda credidit pecuaria.

Fra. Sen. Tunc ille Thyrsis? cujus in medio canor
Cursu retinuit flumen, & nitentia
Per prata sparsas undique afflavit rosas,
Nares odore ut gratiore attingerent?
Qui casus huc te detulit? num vir gregis
Caula relicta oberrat aries? an tener
Blandæ parentis hædus à vestigiis
Nunc evagatur? aut an error devius
Ovem suis revulsi à sodalibus?

Spir. Non ulla talis causa veniendi fuit:
Non ovis aberrans à grege, aut rabidi lupi
Comprensa præda dentibus, non omnia,
Hos quæ per agros cursitant pecuaria
Tantum doloris atque sollicitudinis
Incutere possent, quantum ego nunc sentio,
Majora nobis pectus anxium premunt.
Ubi comitissa virgo? quo se consulit?
Unde illa vestro avellitur consortio?

Fra. Sen. Ut vera fatear, Pastor, hanc amisimus,
Perplexa Sylvæ nemora dum transivimus,
Sed nulla nostræ est culpa negligentia.

Spir. Heu mihi malignæ sortis obruto malis,
Non vanus augur terror hæc prælagiit.

Fra. Sen. Quis terror hæc prælagiit? Thyrsi, indica.

Spir. Non vana narrant (casta mente quamlibet
Incredula aurem avertat ignorantia)
Vates, perenni dum Chimæras carmine
Celebrant triformes, insulasque legibus
Veneficis obnoxias, & rupium
Prærupta, vastam quæ aperiunt voraginem;

In regna dira Tartari stygias domos.
 Hæc vera sunt : Sed error est incredulus.
 In nemoris hujus intimis Penetralibus,
 Densa cupresso absconditur veneficus,
 Baccho atque Circe clara proles edita,
Comus ; per orbem matris artibus suæ
 Instructus ingens ille nomen obtinet.
 Hic ille cuivis hospiti veneficum
 Labore & æstu languido offert poculum,
 Diversa miscens murmura ; huic si fors sua
 Admovit ullus labra, mox in belluam
 Imago divûm transit : Atque ad sydera
 Erectus ante vultus, in terram gravis
 Propendet, illâ destitutus gloria,
 Quâ bestias præcelluit. Nostri greges
 Dum acria tondent montium cacumina,
 Hoc specula ab altâ contuebar vallibus
 His imminenti. Singulis hinc noctibus
 Hunc infecuta inconditis clamoribus,
 Ululatibusque horrenda monstra perstreperunt,
 Quales luporum conditi stabulis greges
 Edunt sonorem turbidum, ac dente in suas
 Furunt catenas ; Qualis insequitur suam
 Maculosa prædam tigris, horrendum intonans.
 Haud aliter isti perstreperunt, Hecaten suam
 Abominandis quando adorant ritibus,
 Densi remotis nemoris in recessibus,
 Sed sunt parati à plurimis præstigiis,
 Quibus viatori imminet male credulo,
 Et transcuntes hospites irretiunt.
 Hoc vespere greges posteaquam gramina
 Carpsere sparsa rore dulci, & in suas
 Ivere caulas, ut soporem carperent ;
 Discumbo, meque in colle viridi pervigil

Prosterno,

Prosterne, opacis Hedyosinum quem comis
 Hedera remissum nexili latè obtegit.
 Dulcique nostram oblecto solitudinem
 Canore blandæ fistulæ, sed interim
 Strepitus tremendus, ut solebat antea,
 Redire cæpit, dissonos fundens sonos,
 Impletque vastis aerem ejulatus.
 Hæc audiens os paululum obstruo meum,
 Monstris & aurem adverto dissonantibus.
 At, ecce, subito strepitus hic silentio
 Compescitur, patiturque equos quiescere,
 Noctis quadrigas somolentæ qui trahunt.
 Tandem canorem harmonia dulcis musicum
 Fundens, odorati instar unguenti, emicat,
 Et se per auram insinuat, & silentii
 Ipsius aures allicit dulcedine,
 Adeoque captas retinet, ut cupiverit
 Sic amoveri semper, & locum in suum
 Hanc hospitem succedere usque in sæculum.
 Totus videbar auris esse, cæteris
 Versis in aurem partibus, dulcedine
 Dum vocis hujus attrahor, quæ faucibus
 A mortis atræ languidam reducere
 Animam valeret : Dein ubi confidero,
 Mecumque volvo, quâ sonet melodia
 Vox illa, cujus esset, innotescere
 Incepit. Hanc (ut sentio) vocem edidit
 Germana vestra, domina nostra nobilis.
 Attonitus obstupefco ; mentem adebruit
 Dolor timori mixtus : Eheu dulcibus
 Quamvis opacum cantibus silentium
 Solere noctis, tibi propinquant retia

Funesta : mox errore præceps pervago
 Vias diurnis sæpe tritas gressibus,
 Notoſque paſſim tramites percurſito,
 Ducente donec aure repperi locum,
 Ubi iſte dirus, iſte deteſtabilis
 Veneficus (cognoveram certiffimis
 Hoc namque ſignis) falſo amiſtus tegmine,
 Tanto priuſquam occurrere infortuno
 Poſſem, obviam ſit innocenti virgini,
 Prædæque compos factus optatæ fuit.
 Hunc illa, fratres num duos conſpexerit,
 Vultu modeſto & voce leni interrogat,
 Aliquem eſſe credens villicum è vicinia :
 Diutius non audeo morarier,
 Sed vos fuiſſe, de quibus rogaverat,
 Facile augurabar : ergo mox celerem ſugam
 Præcipito, donec vos haberem hic obvios,
 Ulterius autem nil ſcio. *Fra. Jun.* Ah! crepuſcula
 Umbræque noctis, quale ſædus cum inferis
 Vos triplici nunc nexuiſti vinculo,
 Ut ſolam, inermem, & deſtitutam vindice
 Sic opprimatis virginem? Eheu! hancine
 Fiduciam & ſpem frater inculcaveras?
Fra. Sen. Fiduciam hanc, mi frater, inculcaveram,
 Etiamque nunc inculco. Tu hanc amplectere,
 Hac fretus innitare : ego huic adhæreo,
 Adverſus omnes fortis aſperæ minas,
 Et inferorum dæmonum præſtigias.
 Virtus poteſt vel viribus vel vi peti,
 At illa lædi non poteſt, nec vinculis
 Unquam impiorum detinetur, quamlibet
 Interdum inanes vana procreant metus

Simulacra,

Simulacra, monstros ficta multiformibus:
 Quin illud ipsum, quo scelestæ lædere
 Sperabat illam fraus, ubi incassum cadit,
 Majore victrix fulget hinc adoræa.
 At post scelestum verget in caput scelus,
 Nec postea virtutibus miscebitur,
 Quam spuma tanquam excussa ahenò servido,
 Collecta detinebitur scelerum lues
 Suis in ævum terminis. Laboribus
 Nullâ quiete aut ocio alternantibus
 Torquebitur; de se sibi dans fomitem
 Se pascet & pascendo devorabitur.
 Si falsæ sunt hæc, ipsa cœli machina
 Carie peresa est, atque terrarum basis
 Fœno caduco nititur: Sed progredi
 Oportet. Haud me nunc gigantæus furor
 Stimulat, nec astra cœlitum laceßere
 Bello paravi: at istud execrabile
 Caput, scelestus iste nebulo, quamlibet
 Illum comantes angue torto erinnyes,
 Harpyæ & illum luridæ circumvolent,
 Et Africana sepiant & Indica
 Utrunque monstra, hunc deprehendam & irruam,
 Prædamque cogam fraude partam reddere:
 Crispisve tractum crinibus morti dabo,
 Vitæ instar, execrabili. *Spir.* O juvenis tuam
 Audaciam hanc & impetus Heroicos
 Laudo, sed illum adversus ensis nil tuus
 Juvat. Domandis inferorum ritibus
 Arma alia sunt sumenda. Nam hic veneficus
 Virga potenti membra tibi discerpere
 Et frustra nervos in minuta frangere

Posset. *Fra. Sen.* Sed unde tanta confidentia:
 Te roboravit, Pastor, ut periculis
 Te tam propinquum exponeres & obvium,
 Ut hæc referre tu queas? *Spir.* In arduis
 Intenta rebus mens ubi circumspicit,
 Quanam arte dominam tam tremendis obviam.
 Periculis servare possem, retibus
 Ne forte magicis incidat: Pastor meo.
 Recurrit animo juvenis, hic vultu licet
 Nil grande præ se ferret, at peritia
 Nulli secundus ille plantarum fuit,
 Et graminum per prata germinantium,
 Phœboque virides reduce pendentum comas,
 Quæcunque morbos corpore expellunt graves,
 Viresque membris languidis redintegrant.
 Me plurimum dilexit ille; & sæpe me
 Oravit, ut vocem canendo solverem,
 Ac dum canebam raptus est dulcedine.
 Mirâ, illecebris vocis attonitus mea;
 Et ut favore me pari rependeret,
 Zonam solebat solvere coriaceam,
 Herbasque mille ostendere, atque dicere
 Vires stupendas omnium: Inter cæteras
 Selegit unam, quam mihi donaverat,
 Non mole, non formæ decore nobilem
 Sed viribus; coma nigranti, aculeis
 Circumdata: quæ (vera si indicaverat)
 Terris in aliis florem habebat aureum:
 Sed non in hac tellure tam culta enitet.
 Ignota vulgo est, atque vilipenditur:
 Et vulneratis pastor illam calceis
 Quotidie conculcat ignarus: Tamen

Majoribus præstabat illa viribus,
 Quam moly, quod laborioso tradidit
 Hermes Ulyssi : hanc nomine Hæmoniam vocat,
 Mihique donat, utque servem præcipit,
 Tutamen ut sit, atque præsidium mihi
 Adversus omnes inferorum injurias,
 Lætisque noxiam satis æruginem,
 Et spectra nigris in tenebris obvia.
 In sacculo recondidi, parvi æstimans,
 Nec antequam istis incidi periculis,
 Virtute tanta præditam esse credidi,
 Nunc veritatem intelligo : hoc tutamine
 Instructus atrum noveram veneficum,
 Quanquam lateret, tegmine alieno abditus,
 Ejusque magicis irruebam circulis,
 Et tutus illinc exsilivi denuo.

Hæc si penes te est, (quam tibi, cum tempus est
 Movere gressus, mox dabo) tu irrumpere
 Necromantis aulam ne timeto, & obviam
 Si fiat illic, stringe gladium, & irrue,
 Prensumque frange poculum ChrySTALLINUM,
 Dulce ut venenum diffuens humi cadat,
 Recolligique nequeat. At virgam illius
 Præhende, quamvis ipse cum sodalibus
 Abominandis comparent se prælio,
 Et arma dextris porrigant minacibus,
 Vulcaniorum & filiorum quamlibet
 Ad instar, atros faucibus fumos vomant;
 Si terga dederit ille, mox celerem sagam
 Omnis capeffet turba scelerati gregis.

Fra. Sen. Velociter Præcede, Thyrsi, ego insequar.
 Tutela nobis aliquis adsit Angelus.

Scena

Scena mutatur in Augustum palatium, Omni deliciarum genere; jucunda Musicâ & mensis, mira lautitiarum varietate instructis, decoratum. Apparet Comus cum sua Caterua, & Heroïna in sedili incantato collocata, cui offert poculum vitreum, quod illa ab se dimovet, & conatur surgere.

Comus. Sedeto, virgam si vel hanc quassavero,
 Parii catenis lapidis illigaberis,
 Et ipsa fies marmor, aut Apollini
 Daphnes amatae more versa in arborem
 Teneberis radice. *Her.* Stulte, define
 Tam fastuosâ gloriari insanîâ.
 Intacta mens est, atque frœnis libera,
 Nec hanc venenis edomas, corpus licet
 Paulum tuis obnoxium sit vinculis,
 Me cura donec cœlitum resolverit.

Co. Quid ringere *Heroïna*, cur frons tetricis
 Contracta rugis horret? his vultus minax
 Terrorque frontis asperæ exulat locis,
 Procul ira, & omnis luctus hinc fugit procul
 En hic voluptatum omnia adsunt gaudia,
 Quæcunque mentes attrahunt juvenum leves
 Ævi in vigore floridi, cum vivido
 Fervore sanguis luxuriat, ut pristinam
 In mense Aprili cum resumit gloriam
 Quæ dicta veris primula est, cum cæteris
 Per prata sparsis floribus virentia.

En potionem hanc cordialem respice,
 Ardescit atque exultat intra limites
 ChrySTALLINOS, cum balsamorum spiritu,
 Nec non syrupis mista cum fragrantibus,
 Nepenthes, Helenæ quod dedit jove editæ,
 Tellure Thonis uxor in Pelusiâ,
 Non tam efficax est excitare gaudia,
 Fovere vitam, & fervidam compescere
 Sitim. Tibi ipsi tam ferox & aspera
 Quid cogit ut sis, atque membris talibus,
 Quæ delicatis destinavit usibus
 Natura? Cujus more tu præpostero
 Violare gaudes sædera, dispensans male
 Alios in usus mutuo quæ acceperas,
 Legemque spernis omnibus pariter datam,
 Humana qua subnixa sese infirmitas
 Sustentat. Hæc lex nempe naturæ datur,
 Gravem ut laborem dulcis alterpet quies,
 Et cura grato temperetur ocio.
 Postquam diurnis membra jam laboribus
 Elanguerunt, nec cibo resecta sunt,
 Diuque ab oculis blandus abstinit sopor.
 Sed potio hæc, formosa virgo, si fidem
 Habere vis, redintegrabit omnia.

Her. Mentiris, O tu nebulo fallacissime,
 Non veritas, non hoc honestas poculo
 Redintegratur, quam tuâ linguâ tuis
 Procul relegas improbâ mendaciis,
 Tuum hoc tugurium est, hoc tuæ hospitium domus,
 Quod jactitabas esse liberum à metu?
 O qualia hæc sunt monstra? quos vultus habent?
 Quam sæda sunt his capita? custodite me
 Superna cœli numina. Ah fœdissime

Impostor

Impostor hinc facesse cum stygiis dolis:
 Qui prodidisti credulam innocentiam
 Fictæ malignâ fraude blandiloquentiæ.
 Ten rursus irretire fraudibus novis
 Me posse speras, fraudibus, quæ pectora
 Ad bruta tantum irretienda accommodæ?
 Si tale nectar quale reginæ deûm
 Cœlestibus præbetur in conviviis,
 Offerre velles, ore non attingerem,
 Quod felle amaro dulce mel commisceas.
 Dare nempe dona bona bonus tantum potest,
 Nec ulla res, nativa cui bonitas abest
 Bene moderato arridet appetitui.

Co. O vanitas mortalium, advertentium
 Aures ineptis Stoïcorum dogmatis,
 Cynicique vitam ad instituta dolii
 Ducentium, famelicam abstinentiam
 Ad astra vanis evehunt qui laudibus.
 Natura largam exporrigit cur dexteram,
 Suasque tantâ opes profundit copia,
 Terras adornans fronde, flore, fructibus,
 Pecorumque pulchris gregibus, atque piscibus
 Immensa replens maria multiformibus,
 Nisi curioso ut faveat appetitui?
 Cur pensa multis vermium dat millibus,
 Qui texta fabricant serico de stamine,
 In officinis dum sedent virentibus,
 Ad vestiendos hoc decore filios?
 Suâque ne fors angulus opulentiâ
 Usquam vacaret ullus, abstruso in sinu
 Nummum, omnibus commune numen, & suis
 Caros lapillos filius recondidit;

Si tota gens humana temperantiæ
 Addicta vili opsonio se pasceret,
 Annemque purum biberet, atque sordidis
 Frigus fugaret vestibus, rerum omnium
 Dator bonarum, debitis nec laudibus,
 Nec actione gratiarum debitâ
 Agnosceretur : Illius benignitas
 Immensa magna ex parte vel non cognita
 Vel spreta nostris mentibus vilesceret.
 Illique domino ceu maligno & invido,
 Suæque avari pectoris pecuniæ
 Non sponte serviremus. Ac tanquam nothis,
 Natura nobis exhiberet omnia
 Non liberis, suoque pressa pondere
 Subsideret : sua ipsi obesset copia
 Et strangulando opprimeret, atque onere suæ
 Fecunditatis prægravi fatisceret.
 Aerque pennis alitum nigresceret,
 Et noxia essent pecora multitudine,
 Tumesceretque ab incolarum copia
 Maris unda vasti : & gemma densa lucidis
 Ubique flammis fulgurando vitreas
 Lustraret undas, spargeretque sydera
 Spumantis inter liquida Neptuni vada,
 Adeo ut sub undis monstra delitencia,
 Assueta luci, ferre solem discerent
 Vacuis pudore vultibus. Quæso, meis
 Advertere *Heroïna* mentem vocibus
 Ne denega : Nec sævate protervitas
 Avertat ; aut inane nomen virginis
 Natura nummos pulchritudinem suos
 Vocat æstimatque ; non tenebris obrui, at

Ferri & referri debet & circumvehi.
 Et mutuam affert hæc beatitudinem
 Utrique pariter sexui, at si sola sit
 Sibi ipsa fit fastidio. Si temporis
 Occasionem negligis, tanquam rosa
 Contempta, sponte arefcit, & virgâ in suâ
 Moritur, humique languidum inclinat caput.
 Natura laudem humana pulchritudine
 Primam reportat : illa se in conviviiis
 Lautis videndam offerre, & aulis principum
 Hominumque densis debet in congressibus.
 Ubi attrahat stupore multitudinem.
 Frontis puellæ gratia non præditæ
 Domi manento, quippe & hinc ipsæ suum
 Traxere nomen, vultus haud ita candidus,
 Malæque prorsus invenustæ (ut arbitror)
 Versare fufum, in fila lanam ducere,
 Acque vestem discolorem pingere
 Sunt aptiores : hos in usus nil opus
 Labro rubenti, aut fulguranti lumine,
 Aut conjugii Tithoniæ æmulis comis.
 Hæc dona, tibi natura quæ cumulaverat,
 Me iudice, aliis destinavit ufibus.
 Perpende tecum hæc, non adhuc ætatis es
 Maturioris, stasque vitæ in limine.

Her. In aere hoc, stygiis venenis illito,
 Referare linguæ claustra me cogit meæ
 Nunc dirus hic veneficus, cupiens meos
 Non tantum ocellos, verum & animum fallere :
 Dum falsa fictis dogmata rationibus
 Obtrudit audax, proque veris venditat
 Odi, scelestæ ac dira cum impietas suos

Jactat legifimos, si interim virtus suam
 Taciturna linguam cohibet, & silentio
 Tam fastuosam præterit superbiam,
 Impostor O profane, naturæ dicam
 Tam virulentam an audeas impingere,
 Ac si suam, quam liberali dextera
 Ipsa administrat, copiam vellet suos
 In sumptuosum filios profundere
 Luxum. Illa dotes destinat tantum suas
 Bonorum in usum, recta qui gaudent sequi,
 Servantque castæ jura temperantiæ.
 Si forsân unusquisque justorum, fames
 Quem nunc acerba vexat, & jejuniis
 Torquet coactis, modicum haberet illius,
 Quod sumptuosa impendit in convivia
 Multorum opimis opibus affluentium
 Luxuria, nullis legibus cœrcita:
 Natura dotes quas benigna sufficit,
 Omnes haberent pariter ex æquo, & bonâ
 Sua cuique pars contingeret symmetriâ.
 Suâ nec ipsa sibi noceret copiâ.
 Quin & bonorum largus omnium dator
 Sic actione gratiarum debitâ
 Agnosceretur, atque cœlorum ardua
 In astra justis tolleretur laudibus.
 Excelsa lautis Sydera in conviviis
 Haud belluina suspicit voracitas,
 Sed se benefici prorsus immemor dati
 Dum inguritat, non metuit altorem suum
 Opprobriis laceessere. Ecquid dicere
 Jam plura refert? an tibi quæ diximus
 Satis videntur esse? Solis lumine

In puriorem castitatem turpia
 Quicunque probra virulentus evomit,
 Adversus hunc armare linguam gestio.
 Quæ causa vero? Nam tibi nec auris est,
 Nec animus ad sublimia hæc mysteria
 Paratus audienda, quæ facere palam
 Certè necesse est virginalis inclytam
 Ad explicandam castitatis gloriam.
 Indignus autem tu beatitudinis
 Majoris esse particeps hac, quam tibi
 Sors administrat dira, detestabilis.
 Fruare, sodes, ingeni hoc acumine,
 Lepidæque inani fulgure elegantiae,
 Quam doctus es; tu veritatis in viam
 Non es reduci dignus. At convincere
 Si forte nunc te aggrederer; ipsa accenderet
 Tam sacrosanctæ fervido eloquentiæ
 Ardore mentem dignitas causæ meam,
 Ut muta rerum, & sensibus carentia
 Nostris faverent vocibus; nervos suos
 Sic bruta tellus quateret, ut magicis tuis
 Exstructa technis tecta ruerent ardua,
 Tuum & ruinis perfidum obruerent caput.

Co. Non fabulatur vana. Sollicitus pavor
 Invadit animum vocis attonitum sono
 Tam sacrosanctæ, major humano vigor
 Quam concitabat, numine intus virginis
 Agitante pectus. Ipse morti obnoxius
 Utcunque non sim, at rore frigido tamen
 Totum rigatur corpus, ut cum Jupiter
 Tonitru tremendo resonat, & ferocibus
 Erebi minatur vincla cum Titanibus.

Sed hic pavor celandus est : atque aggredi
 Hanc rursus ausis est opus majoribus.
 Desiste vana proloqui : hæc inania
 Moralium sunt Philosophorum dogmata ;
 Nostriſque prorsus legibus contraria.
 Patienda non sunt hæc mihi, quæ putida
 Sunt bilis atræ scilicet purgamina.
 At en ! quod omnes sanat ægri tudines,
 Hoc poculum statim ac labellis admoves,
 Ægrum levabit pectus ultra gaudia
 Quæ somniando concipis ; sâpe, ac bibe.

*Irruunt Fratres cum strictis gladiis, Vitrum è
 manibus ejus extorquent, & terræ illisum con-
 fringunt. Caterva ejus occurrunt quasi paratis
 ad resistendum animis, sed mox omnes pro-
 pelluntur. Spiritus concomitans ingreditur.*

Spir. Ah ! passi an estis perfidum veneficum
 Vestras manus evadere ? Error hic fuit
 Multum dolendus, debuistis illius
 Rapuisse virgam, & alligasse vinculis
 Ipsum. Præhensa virga ni & conversa sit,
 Prioribusque dicta ni contraria
 Sint verba verbis : Virginem hanc prænobilem
 Nullis datur conatibus resolvere,
 Vinclo ligatam faxeo, atque immobilem.
 Sed interim ne, quæso, perturbamini,
 Subit remedii alterius huic accomodi,
 Melibæus olim quod senex monstraverat
 Pecorum magistros inter haud ignobilis,

In vallibus virentibus qui arundinem
 In multiformes ore dividunt fonos.
 Est Nympha, ab his quæ non procul distat locis,
 Sabriniani pulchra diva fluminis,
 Ipla est Sabrina nuncupata nomine,
 Intacta & illibata virgo : filia
 Quondam Locrini, Patris à Bruti manu
 Regale Sceptrum jure qui receperat.
 Hæc innocens puella dum sævissimam
 Fugit Novercæ Guendolenæ insaniam,
 Fluvio suam commendat innocentiam,
 Qui cursibus fugæ obstitit contrariis.
 Nymphæ, sub undis quæ choræas vitreis
 Egere molles, exerentes brachia
 Gemmis decora fulgidis, hanc in suas
 Sedes receptant ; mox & in ChrySTALLINUM
 Duxere Patris Nereos palatium.
 Misertus ille languidum elevat caput,
 Atque abluendam filiabus tradidit,
 Puro in lavacris nectare exundantibus,
 Pulchrique sparsis undique asphodeli comis,
 Per porticumque & sensuum aditus omnium
 Unguenta stillat ambrosia, donec novam
 Vitam recepit ; atque diva fluminis
 Est facta, sati legibus non subdita.
 Sed virginalem adhuc tamen modestiam
 Servare gaudet, atque sero vespere
 Sæpe illa mites prata per virentia
 Greges revisit, impiorum & dæmonum
 Venena dira, & virus atrum dissipat,
 Spargendo caris aerem liquoribus.

Hinc turba festis lucibus pastoria
 Illam celebrant cantilenis rusticis,
 Ejusque rubris flumini ingerunt rosas
 Textas corollas, candidisque liliis,
 Variæque pictis purpurâ vacciniis.
 Referare claustra hæc inferorum, & frigoris
 Acherontii potest gelu dissolvere
 Rite invocata cantibus Pastoriis,
 Senex ut annis obsitus testatus est.
 Huic nempe res est grata virgineum decus,
 Et Virginem libenter illa subleuat
 Periclitantem, pristini non immemor,
 Adversa quod fors attulit, periculi.
 Sic ergo castam liberare virginem
 Tentabo, sacram carmine invocans deam.

C A R M E N.

Nympha, quæ sedem tibi collocasti,
 Pulchra Sabrine, vitreâ sub unda,
 Inter obliquas trepidante ripas
 Murmure blando.
 Plurimo textis ubi tu corollis
 Lilio cinctum caput enitescis :
 Et madent longi liquido capilli
 Nectare divûm :
 Aure nunc nostras facili querelas
 Lenis exaudi tibi supplicantium,
 Mox & amissam repara benigna
 Mente salutem.
 Aures adhibe precibus nostris,
 Et formosos exsere vultus.

Per vada vasti immensa Oceani,
 Neptunique tridentem
 Quo terram solidam quatit,
 Et regalia per vestigia
 Tethyos altæ.

Per rugosæ fulcos frontis
 Cani Nereos, & Carpathii
 Vatis fuscina & obsita conchis
 Per Tritonis squamea terga.
 Perque senis Mysteria Glauci,
 Per Leucothææ niveas palmas,
 Et natum illius, imperio qui
 Littora frænât cuncta superbo.
 Perque decoras Thetidis crepidas,
 Et sirenum Suaviloquarum

Nobile Carmen,

Perque sepulchrum Parthenopææ
 Lumine cassæ,

Et aureum per pectinem
 Pulchræ Ligææ, quo suos
 Saxo insidens adamantino
 Molles capillos explicat.
 Perque omnes, tua flumina, Nymphas
 Persultantes tempore lunæ
 Cum vultibus procacibus.

O Surge, Surge, mox caput

Attolle, vultus exere

Lecto smaragdis obsito

Undæque cursum siste præcipitem tuæ,

Responsa donec grata supplicantibus

Reddas. Nostros aure libenter

Accipe questus : & reparatam

Redde salutem.

Sabrina

Sabrina *Nymphis fluvialibus stipata assurgit,*
& cantat.

Obstitas juncis super, ecce, ripas,
 Quas cicer latè decorat salixque,
 Nunc meas cursum rapidum quadrigas
 sistere jussi :

Multus has ornat radians Achates,
 Multa testudo, & virides smaragdi,
 Quos mei passim fluvii sub unda
 divite volvo.

Interim lympha veniens ab ima
 Colloco nostras sine mole plantas,
 Quæ sui nusquam teneras relinquunt
 signa per herbas.

En tuo, Pastor, venio rogatu,
 Atque jam vestros animo benigno
 Audio questus, ad opemque dextra est
 Prompta ferendam.

Spir. O diva, nunc opem tuam
 Rogamus ore supplici,
 Hæc solve nunc purissimæ
 Innexa vincla virgini,
 Qua fraude, qua vi callidus
 Quam detinet veneficus.

Sab. Hoc muneris, Pastor, mei
 Est, subvenire virgini,
 Quam dira fraus gravissimis
 Irretiit periculis,

Me, dulcis Heroïna, me
 Fixo intueri lumine.
 En ipsa nunc sinus tuos
 Respergo guttis, quas meo
 Lectas ego de flumine
 Reservò, uti languentibus
 Medicina sint mortalibus.
 Ter, ecce, digitum, ter tuum
 Roseum labellum, & postea
 Ipsum hoc sedile saxeum
 Calidis venenis illitum
 Contingo virginalibus
 Et humidis & frigidis
 Palmis; nec ars mea fallitur.
 Jam vincla dissoluta sunt
 Magicis venenis illita.
 Et me redire tempus est,
 Caput priusquam Lucifer
 Clarum exserat, penetralia
 In Amphitrites intima.

Sabrina descendit & Heroïna à sedili suo
 consurgit.

Spir. Virgo, Locrini filia,
 A pristino Anchisæ sata,
 Tua larga nunquam flumina
 Vacent tributo tradito ex
 Mille amnibus minoribus,
 Qui de nivosis montibus
 Lapsu rapaci profluunt.

Non

Non ira fervidi canis
 Tuos capillos torreat.
 Non mensis *October* tuas
 Torrente lymphas involans,
 Chrystalli adinstar lucidas,
 Luto atque cæno polluat.
 Et littori advolvant tuo
 Beryllon & massam auream
 Fluctus arena in divite.
 Tuumque multis turribus
 Sublime fulgeat caput,
 Tuoque passim in margine
 Myrrha atque amomum floreant.
 O dulcis *Heroïna*, dum
 Favent superna numina,
 Locum hunc fuge execrabilem,
 Ne fraude nos nova trahat
 Infestus hic veneficus,
 Non ulla vox ore excidat,
 In sanctiora dum loca
 Pervenerimus. Dux ego
 Tua dirigam vestigia
 Per nemoris umbras luridi.
 Nec hinc procul distat tui
 Sedes parentis : atque ibi
 Congratulantur plurimi,
 Ejus quod optatissima
 Detur frui præsentia.
 Pastorum ibidem maxima
 Simul caterva confluunt,
 Choreasque ducunt & canunt,
 Nos blandulis horum jocis

In tempore immiscebimur :
 At nos adesse ut viderint,
 Lætitia duplicabitur
 Cum gaudio applaudentium
 Properare verò tempus est, jam sydera
 Sublimiorem contigerunt ætherem,
 Sed atra medio nox tamen sedet polo,
 Nigris tenebris jura dans regalia.

*Scena mutata exhibet urbem Ludensem & præ-
 sidis Castellum, tunc ingrediuntur Saltatores
 rustici, post eos Spiritus concomitans cum
 duobus fratribus, & Heroïna.*

Cantilena.

Spir. Pastores iterum quisque suas domos.
 Indultum est satis hoc tempore lusibus,
 Donex lux iterum festa rediverit.

Hic flexu sine corporis
 Ullo, vel capitis mox alii chori
 Ducendi pedibus sunt levioribus.
 Atque in tali habitu & vestibus aulicis

Quales Mecurius Pater,
 Lascivi & dryadum monticolum greges
 Vestiti fuerant, sub nemorum comis
 Ludentes patulis tesqua per ardua,
 & solos Sylvarum locos.

Secunda

*Secunda Cantilena eos Patri & Matri ipsorum
videndos exhibet.*

Heros nobilis & simul
Heroïs nitidissima,
En vestro tria brachia
Trunco enata virentia.
Horum cælicolæ fidem
Annis in juvenilibus
Tentarunt pariter & patientiam.
Atque huc incolumes mille per ardua
Gestantes tulerant vertice fulgido
Laurum perpetuæ laudis amabilem.
Ut de stultitia deque libidine
Jam pæana canant pectore libero.

Tripudiis peractis Spiritus Ἐπιλογίζεται.

Spir. Pennato Oceani gradu profundum
Ad vastum vehor; & beata regna,
Cælorumque domos peto supernas,
In queis nocte carens dies perennat.
Illic aëre puriore vescor,
Hortos inter amænitate miros,
Sedem divitis Hesperî, sorores
Tres ubi simul Hespero creatæ
Circumdant rutilum canore lignum,
Atque illic nemoralibus sub umbris
Verni perpetuo vigent colores.

Illic

Illic & charitas, sinusque pictæ
 Horæ purpureos, benignitate
 Pari quæque suas opes refundunt.
 Illic perpetuam sibi cathedram
 Æstas invariabilis locavit.
 Et leni Zephyrus volans susurro
 Per cedris loca densa, balsamorum
 Spargit undique Spiritus odoros.
 Illic imbrifero refundit arcu
 Iris flumina nubilis ab altis,
 Per halantia suaviter vireta,
 Quæ plures variantur in colores,
 Quam diversicoloribus vel ipsa
 Gestat vestibus, irrigatque (vos O
 Mortales mihi, si potestis, aures
 Nunc advertite) Cælitum beato
 Areas hyacinthinas liquore,
 Pulchra & nectareis rosæta rivis.
 Mollem hic compositus capit quietem
 Adonis, placidumque init soporem,
 Sævo à vulnere quippe convalescens
 Vitam denuò pristinam recepit.
 Quem juxta venus alma strata terræ,
 Mæstis squallida vultibus recumbit.
 Sed longè veneris Cupido proles
 In cœlis sedet altior serenis,
 Psyche mollibus implicans lacertis
 Dilectam sibi, post graves labores
 Hic mollem capit illa nunc quietem,
 Donec copula conjugalis illos
 Certo fœdere junxerit, deorum
 Applaudentibus undiquoque turmis,

Fœto & Semine procreent gemellos;
 Qui sunt hi duo? gaudium & juvenus.
 Namque hoc sic fore jupiter deorum
 Juravit pater, aubiterque cœli.

Sed imperatum nunc opus
 Ap̄to peregi tempore.
 Possum volare, aut currere
 Euro ocius terræ ultimos
 Virentis usque ad terminos,
 Dumis rigentes asperis.
 Atque inde rursus Cynthiæ
 Sedes supernas scandere.
 De gentibus mortalium
 Quicumque vultis me sequi,
 Virtutem amate, libera
 Est illa sola, quæ potest
 Docere vos transcendere
 Orbis nitentes ætheris.
 Sin destituta viribus
 Virtus foret, Cœli ardua
 Dmitteret se regia,
 Ut hanc receptam attolleret.

F I N I S.